

✓
ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

«ҚАЗІРГІ МЕКТЕПТЕРДЕГІ БИОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ» атты
биология пәнінің мұғалімдеріне арналған республикалық
оқу-әдістемелік білім беру семинар

МАТЕРИАЛДАРЫ

17-18 наурыз 2017 жыл

МАТЕРИАЛЫ

республиканского учебно-методического обучающего семинара
«БИОЛОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ»
для учителей биологии

17-18 марта 2017 года

Алматы 2017

КРЕДИТТІК ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІНДЕ ОҚЫТУ ҮРДІСІНІҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аблайханова Н.Т., Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т.,
Басығараев Ж.М., Атанбаева Г.Қ., Жаманбаева Г.Т.
Әл-Фараби атындағы университет

Қазақстанның 50 озық елдің қатарына қосылу стратегиясында білім берудің жаңа философиясы, яғни білім беру ұлттық экономиканың маңызды құрамдас бөлігі, инновациялық дамудың интеллектуалды негізі ретінде белгіленеді. Қазақстан Президенті Н.Ә.Назарбаев «білім берудің ұлттық басымдықтар санатынан халықаралық санатқа ауықанын» атап көрсетті. Қазақстан республикасы үшін түбінде елдің жоғары бәсекеге қабілеттілігіне, халықтың сапалы және жоғары өмір сүру деңгейіне қол жеткізуге мүмкіндік беретін «парасат экономикасын» құру-стратегиялық дамудың ілгері басымдықтарының бірі. Осы ретте, ұлттық экономиканың бәсекелестік қабілеттілігі тұрғысында барлық әлеуметтік топтар үшін сапалы білімге қол жеткізуді қамтамасыз ету ерекше маңызға ие.

Білімнің сапасы – өзара байланысты ішкі және сыртқы, объективті және субъективті факторларға тәуелді аса күрделі ұғым. Егер бұл мәселені білім беру қызметі рыногының тікелей тұлғалары – тұтынушы және өндіруші арақатынасында талдауға талпынсақ, білім беру қызметінің сапасы екі жақты қарастырылады: бұл бір жағынан тұтынушылық субстанция –білім беру қызметі сапасының субъективті бағалануы болса, екінші жағынан, сапаның объективті қасиеттері жиынтығын білдіретін өндірістік субстанция.

Алайда, білім беру қызметі рыногы ақпарат асимметриясы тән рыноктар қатарына жатады. Аталған рынокта ақпарат асимметриясы екі түрде көрінеді:

- жасырын сапа – тұтынушының ақпаратқа қол жетпеуі (талапкер немесе студент), бірақ өндіруші ұсынылатын қызметтің мазмұны және сапасы туралы ақпаратқа ие;

- жасырын іс-әрекет-өндірушінің рыноктық іс-әрекеті тұтынушының назарынан тыс қалатын, осы себепті оның тарапынан бағалана алмайтын жағдай.

Тұтынушы оқу орны, ұсынылатын қызмет сапасы, оқу жоспары және бағдарламаларының мазмұны, оның өзгерістері туралы толық ақпаратқа қол жеткізе алмайды. Бұл ең алдымен, білім беру қызметінің қасиеттерімен байланысты: бұл қызмет тұтынушыға сезілмейді (материалды еместігі), оны күні бұрын қажетті көлемде, сапада өндіріп, сақтау мүмкін емес; білім беру «сенім тауарына» жатады, яғни қандай сапада білім алатыны тікелей оқу үрдісі басталғанға дейін тұтынушы үшін белгісіз және алған білімнің нәтижесі уақыт легімен кейінге ығыстырылған, яғни оның шынайы құндылығы біраз уақыттан кейін еңбек рыногында көрінеді. Оның үстіне, «тұтынушының құзыреттілігі»- тұтынушының қызметті алудағы дене-ақыл-ой, психологиялық және басқа да дайындығы мәселесі аталған жағдайды тереңдете түседі.

Осыған байланысты, біз, оқу орындарын аккредитациялау және аттестациялау институттарын осы рыноктағы өндіруші және тұтынушы арасындағы ақпарат асимметриясын жеңілдететін рыноктық «ишара» ретінде түсінеміз. Себебі, аккредитация және аттестация оқу орнының, оның кәсіптік дайындау бағдарламаларының қоғам және академиялық орта алдындағы міндеттемелеріне сәйкестігін ресми танылу, мойындалу жүйесі. Оның ең басты қызметі – тұтынушыларға оқу орнын және оқу бағдарламаларын таңдауда, кәсіптік дайындау сапасы және оқу орнының статусы жөнінде ақпаратты ұсыну арқылы жәрдемдесу. Екінші жағынан, аккредитация барлық деңгейдегі білім беруді басқарудың құралы болып табылады.

Жоғарыда жасалған талдаудың негізінде, біз білімнің жоғары сапасын қамтамасыз етудегі әлеуметтік жауапкершілігі жоғары (академиялық қызметтің мақсатына сәйкес) басты тұлға – оқу орындары деген тұжырым жасаймыз. Әрине, білім сапасын жетілдіруде, бағалауда тұтынушы ұстанымының маңыздылығын жоққа шығаруға болмайды. Біріншіден, өндіруші ретінде оқу орындарының рыноктық мінез – құлқындағы негізгі қағида – тұтынушының талап-тілегін ескере отырып, оның қажеттілігін толықтай қанағаттандыратын өнім ұсыну. Екіншіден, білім сапасының маңызды көрсеткіші – тұтынушының қанағаттану дәрежесін анықтауда студенттер пікірінің үлесі елеулі.

Сонымен, білім беру қызметінің маңызды сапа параметрлерінің бірі оқу орындарындағы білім беру үрдісінің тиімділігін арттыру болып табылады. Бүгінгі күні республиканың жоғары білім беру жүйесінде басты мақсаты өзін – өзі дамытуға, өз бетінше білім алуға, инновациялық іс-әрекетке

кабілетті шығармашылық тұлғаны қалыптастыруға бағытталған оқытудың кредиттік жүйесі енгізілуде. Кредиттік жүйенің негізгі ерекшелігі – бұл жүйеде студенттердің өзіндік жұмыстарының маңызы, мәртебесі жоғары. Өзіндік жұмыс кең мағынада өз бетінше ойлауды және студенттің таным белсенділігін ынталандыруға жағдай жасайтын кез-келген іс – әрекет. Демек, кредиттік оқыту жүйесінде студенттің бойында интеллектуалды еңбек мәдениеті қалыптасады, құндылықтар жүйесі және ынталылық түрткілері өзгереді. Оқыту үрдісінде біржақты пассивті түрде Р – білімді (programming ағылшын сөзінен) алу емес, керісінше Q – білім негізінде (ағылшынша questioning) Q - дағдыларды қалыптастыру мүмкіндігі жасалады. Мұндай білім сыни тұрғыдағы ойлауды, яғни өзгенің пікірін ести және тыңдай білу, өз көзқарасын дәйектеу және ұстана білу, қандай да бір идеяларды тексеру және сынап білу, өзіне сауал қою және өз ісіне сыншы бола білу дағдысын дамыту арқылы қалыптасады.

Өз бетінше білім алудың артуы, білім беру мазмұнының өзгеруі де өз кезінде оқытушылық іс-әрекетінің күрделенуін және әртараптануын қажет етеді. Оқытушылар болашақта курстың дизайнері, фаслититатор, тьютор, ингивилатор сияқты біліктіліктерге мамандануы қажет. Бұл жағдайда, оқытушының ролі жаңа сапада көрінеді, оқытушы оқу пәнін меңгеру үрдісіндегі серіктес ретінде қарастырылады. Оқу үрдісі оқытушы және студенттің өзара бірлескен шығармашылық іс-әрекетіне айналуға.

Оқу үрдісіндегі серіктестіктің тиімділігі, біздің пікірімізше, біріншіден, оқу үрдісінің ұйымдастырылуымен, екіншіден, осы үрдістің қатысушылары арасындағы қарым қатынастың сапасымен анықталады.

Кредиттік жүйеде оқу үрдісін ұйымдастыру тиімділігін арттыру мәселесі дәріс, әсіресе семинар және тәжірибелік сабақтарды, СӨЖ және ОСӨЖ ұйымдастыруға, жүргізуге ерекше талаптар қояды, Әсіресе, курс студенттерінің СӨЖ тапсырмаларын орындауға машықтанбағандығын, үстіріт қарастарын ескерсек, бұл мәселенің өзектілігі арта түседі.

Біздің пікірімізше, ең алдымен логикалық байланыстылық, бірізділік, сабақтастық қағидаларын ұстана отырып, пәнді оқыту барысында берілетін материалдардың сабақ түрлері бойынша жіктелуіне баса назар аудару қажет.

ШЕТ ЕЛДЕН КЕЛГЕН СТУДЕНТТЕРДІ УНИВЕРСИТЕТ ЖҮЙЕСІНДЕ БЕЙІМДЕУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

**Ыдырыс Ә., Абылайханова Н.Т., Мухитдинова Т.М., Тусупбекова Г.А.,
Аблайханова Н.Т., Басығараев Ж.М.
Әл-Фараби атындағы университет**

Қазіргі таңда шатысқан жіптей толыққанды шешімін таппай жүрген мәселелердің бірі оралман студенттердің ортамен, соның ішінде университеттік ортаға бейімделу мәселесі. Оралман студенттер мәселелерінің алдын алу мақсатында Қазақстан Республикасының білім және ғылым министірлігі (министрлік) және еліміздің шоқтығы биік білім ордалары әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті (әл-Фараби атындағы ҚазҰУ), Қ. Сәтпаев атындағы Қазақ Ұлттық Техникалық Университеті (Қ.Сәтпаев атындағы ҚазҰТУ), Абай атындағы Алматы Педагогикалық Университеті секілді ірі оқу орындарының қолдауымен біздің оралман студенттерімізге мүмкіншіліктер жасалынып, жоғары білім алуда.

Әрине, аумалы-төкпелі заманда отбасынан, өскен ортасына жырақта мүлдем білмеген, көрмеген жерге келіп білім алудың өзі оралман бауырларымыздың қайсарлығы мен ержүректілігі. Осыдан-ақ біздің оралман қандастарымыздың бойынан тектіліктің нышаны байқалып тұрған жоқ па.

Иә, сіз ойлауыңыз мүмкін «келсе олар өз Отанына, Қазақстанға келіп жатыр гой» деп. Рас, мен сізбен келісемін, бірақ сіз қарапайым түрде ойлап көріңізші. Егер сіз өзіңіздің бақшаңызда өсіп тұрған алма ағашыңыздың орнын ауыстырған болсаңыз, ол бірден бой алып өсіп кетпейді гой, ол біраз ауырып барып бой алады деп ойлаймыз. Бір ортадан екінші ортаға ауысу барысында қандайда болмасын тіршілік атаулының дағдарысқа ұшырауы айдан анық нәрсе екені айтпасада түсінікті. Оның қасында оралман студенттердің университет жүйесіне бейімдеу мәселесі елең еткізерлік жағдай.

Қазіргі таңда еліміздің жоғарғы оқу орындарында көптеген оралман қандастарымыз білім алып, өз біліктерін шыңдауда.

.....68	Торманов Н.Т., Тулеуханов С.Т., Аблайханова Н.Т., Кулбаева М.С. Дамыта оқыту технологиясын физиология, биофизика және хронобиология пәндерінде қолдану жолдары.....	136
к және70	✓ Аблайханова Н.Т., Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Басығараев Ж.М., Атанбаева Г.Қ., Жаманбаева Г.Т. Кредиттік оқыту жүйесінде оқыту үрдісінің тиімділігін арттыру мәселелері.....	139
.....72	Ыдырыс Ә., Абылайханова Н.Т., Мухитдинова Т.М., Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Басығараев Ж.М. Шет елден келген студенттерді университет жүйесінде бейімдеу мәселелері.....	140
ялық74	Торманов Н.Т., Аблайханова Н.Т., Уршеева Б.И. Сөж – білім сапасын арттырудың кепілі	142
лары76	Жубаназарова Н.С., Мухитдинова Т.М. Методы совершенствования самостоятельной работы студентов в условиях кредитной системы обучения.....	143
.....78	Еланцев А.Б., Щецова Е.В., Аблайханова Н.Т. Проблемы подготовки биологов при дистанционный форме обучения	144
.....80	✓ Еланцев А.Б., Маутенбаев А.А., Атанбаева Г.Қ., Құрманалиев С.Қ. Использование методов дистанционного образования в подготовке специалистов по специальности «Физическая культура и спорт»	145
ығына81	Mautenbaev A.A., Suleimenova R.A., Moldakhanova L., Bekebayeva M. O. Results for the use of case-study method in teaching «Zoology» secondary schoolchildrens	146
рының86	Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Тулеуханов С.Т., Абылайханова Н.Т., Уршеева Б.И., Ыдырыс А., Ахметова А.Б. Инновациялық іс-әрекетті педагогтың жүзеге асыру ерекшеліктері.....	147
нінің89	✓ Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Атанбаева Г.Қ., Абылайханова Н.Т., Уршеева Б.И., Ыдырыс Ә. Білім беру сапасын бағалауды құзыреттілік тұрғыдан қарастыру.....	150
ін92	✓ Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Кулбаева М.С., Абылайханова Н.Т., Атанбаева Г.Қ., Кульмаханбетова Т.К. Специфика использования системного дистанционного обучения	152
.....96	Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Кулбаева М.С., Абылайханова Н.Т., Кульмаханбетова Т.К. Содержание научно-исследовательской работы студентов	154
.....98	Ерназарова Г.И., Нармұратова М.Х. Мектеп оқушыларының ғылыми-практикалық конференциясын ұйымдастыру технологиялары	157
.....100		
.....102		
.....105		
әнін108		
рны111		
оқу113		
Н.Т.114		
.....117		
ланып119		
.....122		
.....124		
.....128		
.....132		